

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 128/17

Luxembourg, 30. november 2017

Sklepni predlogi generalnega pravobranilca v zadevi C-426/16
Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen in
drugi/Vlaams Gewest

Po mnenju generalnega pravobranilca Nilsa Wahla se z zahtevo, da se morajo obredni zakoli brez omamljanja opraviti v odobreni klavnici, ne krši pravica do verske svobode

Z ureditvijo Unije se vzpostavlja ravnotežje med pravico do svobode vere ter zahtevami s področja varstva zdravja ljudi, zaščite dobrega počutja živali in prehranske varnosti

Muslimanski praznik žrtvovanja je vsakoletno tridnevno praznovanje. Verni muslimani menijo, da je njihova verska naloga, da po možnosti prvi dan tega praznika zakoljejo ali dajo zaklati žival, katere meso nato delno pojejo v družini, delno pa ga delijo s pomoči potrebnimi, sosedi in člani širše družine. Od leta 1998 je belgijska ureditev določala, da je zakole, ki jih narekuje verski obred, mogoče opraviti le v odobrenih ali začasnih klavnicah. Pristojni minister je tako vsako leto odobril začasna klavna mesta, na katerih so se skupaj z odobrenimi klavnicami opravljali obredni zakoli med muslimanskim praznikom žrtvovanja, s čimer se je izravnilo pomanjkanje zmogljivosti zaradi povečanega povpraševanja v tem obdobju.

Flamski minister (Belgija), pristojen za dobro počutje živali, je leta 2014 oznanil, da ne bo več izdajal odobritev za začasna klavna mesta, saj naj bi bile take odobritve v nasprotju s pravom Unije, zlasti z določbami Uredbe o zaščiti živali pri usmrtni.¹ Od leta 2015 je treba vse zakole živali brez omamljanja, tudi take v okviru muslimanskega praznika žrtvovanja, opraviti izključno v odobrenih klavnicah. V teh okoliščinah so leta 2016 različna muslimanska združenja in krovne organizacije mošej sprožili sodne postopke zoper Flamsko regijo. Med drugim so izpodbijali veljavnost nekaterih določb zadevne uredbe Unije² zlasti glede na svobodo vere.³

Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (nizozemsko govoreče prvostopenjsko sodišče v Bruslju, Belgija), ki mu je bila zadeva predložena, se je odločilo, da Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje. Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo z obveznostjo, da se obredni zakol brez omamljanja opravi le v odobrenih klavnicah, številnim vernim muslimanom onemogočeno izpolnjevanje njihove verske naloge. To bi lahko pomenilo neupravičeno omejitev uresničevanja njihove svobode vere. Tako se postavlja vprašanje, ali je z zahtevo, da se zakol opravi v klavnici v smislu ureditve Unije⁴, pri čemer gre za pravilo, ki se splošno uporablja ne glede na uporabljeno vrsto zakola, omejena verska svoboda.⁵

Generalni pravobranilec Nils Wahl v sklepnih predlogih, ki so predstavljeni danes, **meni, da nobeden od elementov, ki so bili predloženi v obravnavani zadevi, ne more vplivati na**

¹ Uredba Sveta (ES) št. 1099/2009 z dne 24. septembra 2009 o zaščiti živali pri usmrtni (UL 2009, L 303, str. 1).

² Gre za člen 4(4) v povezavi s členom 2(k) Uredbe št. 1099/2009.

³ Člen 10 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 9 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

⁴ Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 45, str. 14).

⁵ Generalni pravobranilec pojasnjuje, da se nikakor ne izpodbija popolna prepoved zakola živali brez omamljanja, o kateri se trenutno razpravlja v številnih državah članicah, temveč gre za pogoje v smislu opreme in operativnih obveznosti, v katerih je treba tak zakol opraviti v skladu z ureditvijo Evropske unije. V tem okviru Kraljevina Danska, Republika Slovenija in Kraljevina Švedska zakol dovolijo le, če so živali pred tem omamljene. V flamski in valonski regiji je bilo nedavno doseženo politično soglasje za prepoved zakola živali brez omamljanja od leta 2019.

veljavnost Uredbe Unije o zaščiti živali. Po njegovem mnenju je pravilo, da je zakol načeloma mogoče opraviti le v odobrenih klavnicah, povsem nevtralnemu pravilu, ki se uporablja neodvisno od okoliščin in izbrane vrste zakola. Meni tudi, da je problematika, ki jo obravnava Sodišče, bolj povezana z občasno težavo glede zmogljivosti klavnic na nekaterih geografskih območjih ob muslimanskem prazniku žrtvovanja – in v končni fazi stroškov, ki jih je treba nositi za skladnost z verskim predpisom – kot z zahtevami iz ureditve Unije. Z zadnjenavedeno ureditvijo se namreč vzpostavlja ravnotežje med pravico do svobode vere na eni strani ter zahtevami, ki so povezane predvsem z varstvom zdravja ljudi, zaščito dobrega počutja živali in prehransko varnostjo na drugi strani.

Generalni pravobranilec poudarja tudi, da Sodišče ni pristojno, da se izreče o tem, ali je omamljanje živali dejansko prepovedano z muslimansko vero. Sodišče tudi ni pristojno za odločanje o ortodoksni ali heterodoksni nekaterih zapovedi ali verskih predpisov. Posledično je zakol brez omamljanja ob muslimanskem prazniku žrtvovanja res verski predpis, ki se varuje s svobodo vere, in to neodvisno od morebitnega obstoja različnih struj v islamu ali drugačnih rešitev, če ga ni mogoče izvesti.

Poleg tega navaja, da muslimanska združenja in krovne organizacije mošej ne trdijo, da je obveznost opravljanja obrednih zakolov v klavnici sama po sebi nezdružljiva z njihovimi verskimi prepričanji. Poleg tega ta ne navajajo, iz katerih načelnih razlogov – torej neodvisno od domnevnih težav v zvezi z zmogljivostmi trenutno obstoječih klavnic in predvsem od stroškov, ki so povezani z vzpostavitvijo novih obratov ali preoblikovanjem morebitnih obstoječih obratov v skladu z zakonodajnimi določbami – je pogoj, da je treba zakole živali opraviti v odobrenih klavnicah, problematičen z vidika spoštovanja verske svobode. Zahteva, da so vsa klavna mesta odobrena in da se z njimi spoštujejo pogoji iz zakonodaje Unije,⁶ je povsem nevtralna in zadeva vse organizatorje zakolov. Zakonodaje, ki se uporablja nevtralnoma, brez kakršne koli zveze z verskimi prepričanji, načeloma ni mogoče šteti za omejitev uresničevanja svobode vere.

Generalni pravobranilec meni, da nezadostne zmogljivosti in stroški morebitne vzpostavitve novih odobrenih obratov niso povezani z uporabo določb Uredbe o zaščiti živali. Po njegovem mnenju morebitni občasni problemi v zvezi s klavnimi zmogljivostmi prav tako niso neposredno ali posredno povezani z obveznostjo uporabe odobrenih klavnic. S temi težavami je bolj izpostavljeno vprašanje, kdo mora nositi strošek vzpostavitve takih obratov za spopadanje z visokim povpraševanjem po obrednih zakolih ob muslimanskem prazniku žrtvovanja. Zato meni, da ni nobenega prepričljivega argumenta za sklepanje, da ureditev Unije, ki je povsem nevtralna in se splošno uporablja, pomeni omejitev verske svobode.

OBVESTILO: Sklepni predlogi generalnega pravobranilca za Sodišče niso zavezujoči. Naloga generalnih pravobranilcev je, da Sodišču popolnoma neodvisno predlagajo pravno rešitev zadeve, ki jo obravnavajo. Sodniki Sodišča zdaj začenejajo posvetovanje o zadevi. Sodba bo razglašena pozneje.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sklepnih predlogov je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan predstavitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki s predstavitve sklepnih predlogov so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

⁶ Uredba št. 853/2004.